

gla

slovenske kulturne akcije

Leto VI - 15 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 8. 1959

POGLED NA NAŠ JEZIK IN PISAVO - NEKDAJ IN DANES

Vsaj od pričetka naše književnosti opazamo v Slovencih živo zanimanje za jezik. Nič čudnega! V njem so čutili naši predniki veliko dragocenost in moč, ko jim je šlo za obstanek. Istočasno pa je v vednem povračanju jezikovnih vojsk najti to, kar je dr. Prijatelj označil s sanjavi malčkom, ki bi bil rad velik, čim manjši je. Tak je pač naš značaj. Z romantično toploto se oklepamo jezika, doživljajoč v njem ne le izrazilo, marveč tudi polnoto izraženega, poetično vsebino. Z racionalistično težnjo po redu in razvidnosti pa si prizadevamo postavljati pravila, stikamo po izjemah in se izgublamo v črkopisnih in pravopisnih malenkostih.

Med nami so vstali že zagovorniki vseh pravopisnih možnosti. Trubar je preprosto pisal — kolikor je šlo z gotskimi in latinskimi črkami tiste dobe —, kakor je govoril. Še leta 1849 je prof. Poklukar vrgel v noviški svet geslo: *Piši, kot govoriš!* in pri tem mislil na svoje gorenjsko narečje. Za svoje namene so l-karji geslo obrnili: *Govori, kot pišeš!* Leta 1927 je O. Župančič položil pod pero fiktivnega dopisnika misel: "Naše narodno pravilo, da piši tako, kakom govoriš, ne velja, če ga obrnemo: govori, kakor pišeš. Pišem res: tele, ščene, pes — vse z enakim ejem, in vendar vem, da se izgovarja v teh besedah pet različnih ejev. Kje je tu tista preprostost slovenske pisave in govornice?" Odgovorja: "... jaz bi vam zdaj lahko razložil naša glasoslovna pravila in vas uvel v izreko, ki velja danes za ortoepsko. Ne verjamem pa, da bi vas s tem spravil dalje nego do praga jezikovne modrosti. Zakaj jezik ni samo vnanja fonetika... Jezik je čustvo, misel, hrepenenje, ritem, ki se zaganja iz sedanjosti v bodočnost."

Etimološki pravopis je brezobzirno uvažal Levstik v šestdesetih letih. Stara cerkvena slovanščina, ki je tedaj veljala za starejšo slovenščino, naj bi prekrojila vso našo pisavo. Nasproti se je postavil učeni menih Škrabec. Utaboril se je v 16. stoletju — dobi prvih knjig — in se ni pustil premakniti od tam. Tako naj bi zavladal *zgodovinski pravopis*. Previdni Breznik je ob vsem občudovanju Škrabčevih izsledkov in načel spoštljivo družil *tradicijsko in sodobno izražanje*. Pritrdil mu je tudi največji slovenist Ramovš in v tej smeri nadaljuje *delo dr. Bajec*.

Po mnenju le-tega je danes poglobljena jezikovna slabost doma v slogu, razvlečenosti, gostobesednosti, itd. Pri nas zunaj kakega hudega jezikovnega pešanja v starejši generaciji ni. Odpornost se pričinja manjšati pri ljudeh, ki danes štejejo trideset let in manj. Jezikovno silo bodo mogli ohranjati, če bo v njih živa zavest, zanimanje in prizadevanje (praksa). To pa ni samo jezikovno vprašanje, ampak vprašanje celotne naše vzgoje in kulture.

A. G.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Šesti kulturni večer bo v petek 14. avgusta 1959 ob 19.30
v dvorani Slovenske hiše na Ramon Falcon 4158

Predaval bo prof. Al. Geržinič:
RAZVOJ IN SEDANJI POLOŽAJ NAŠEGA PRAVOPISA

Razmerje med izvorom in pisavo;
Sprememba ob ohranjenem bistvu;

Vloga književnega jezika;
Naš besedni zaklad,
Nekaj sodobnih problemov.

Sedmi kulturni večer bo v soboto dne 29. avgusta
v salonu Bullrich, Sarandí 41, točno ob 19. uri.

Mi smo, Bug vej, dosti
zmišlovali, s kakovimi puh-
štabi to našo besedo bi mo-
gli prov po tej ortografiji
staltnu inu zastopnu pisati.

Trubar v predgovoru
k Evangeliju sv. Ma-
tevža, 1555

Vsaka slovniška oblika je
kolo živega jezika, ki ne sto-
ji nepremakljivo, dokler je-
zik živi, marveč se neprene-
homa obrača in toliko hi-
treje premenjuje, za kolikor
bolje omika ljudi in jezika
napreduje. Kolo prenačlo ti-
rati in pretrdo zadržati, do-
bro ni; tiraj in opoveraj
rabo oblik, kar je prav, da
kolo jezika gladko poteče;
pa tudi preveč v stran ne
vozi, zaničuje sosedov bist-
ne oblike, da bratov pravice
v svojo lastno škodo ne po-
voziš.

Slomšek v predgovo-
ru k 3. natisku Bla-
žeta ino Nežice, 1857

Naloga slovničarja je, da
kaže poti, katere so prave
in dobre, a hoditi po teh po-
tih mora vsak pisec sam, ne
da bi slovničarji pisatelje
nosili po teh potih; objek-
tivna pravila so, a živé zme-
raj samo v osebnih oblikah
posameznih pisateljev...

Dr. Anton Breznik
(Tako strnjuje nje-
gove nazore o teh
vprašanjih dr. Šolar
v 19. knjigi Cvetja iz
domačih in tujih lo-
gov, 1944, str. 36).

SEDMI KULTURNI VEČER

bo v soboto dne 29. avgusta 1959
ob 19. uri v dvorani Bullrich,
Sarandí 41.

Na sporedu bo izvajanje filma
MIREILLE
ob stoletnici pesnitve Gabriela
Mistrala. Uvodno razlago bo podal
dr. Tine Debeljak.

Tiska se:

DANTE
BOŽANSKA KOMEDIJA
PEKEL

Prevedel dr. Tine Debeljak

MEDDOBJE - IV, števil. 4

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624770

Gospod Ruda Jurčec,
predsednik Slovenske kulturne akcije.
Buenos Aires
Argentina

Dragi gospod Jurčec!

Peta obletnica Slovenske kulturne akcije, ki jo te dni slavite, je vesela in lepa priložnost, da Vam in Vašim sodelavcem izrazimo v imenu Slovenske ljudske stranke v begustvu najtoplejšše priznanje za opravljeno veliko delo v slovenski kulturi in umetnosti in iskrene želje za uspešno nadaljevanje in napredek Slovenske kulturne akcije.

V vsej dolgi zgodovini svojega delovanja je SLS vneto podpirala kulturno delo med slovenskim narodom. Njeno vztrajno prizadevanje je odločilno pripomoglo k ustanovitvi vrhunskih kulturnih ustanov v domovini kot tudi k širjenju splošne prosvete med ljudstvom. SLS se je smatrala za politično orodje, ki so z njim Slovenci premagovali zapreke in težave, ki so se stavile napredku našega kulturnega življenja.

Iz takega izročila sledi, da SLS tudi v izrednih razmerah v sedanosti spremlja prizadevanja naših kulturnih delavcev in ustanov in da se vsi veselimo čudovito lepих sadov. Saj vsi hočemo ohranjati svoboden razvoj narodovih moči in pospeševati napredek, kar moremo.

V domovini je nasilje ali izmaličilo ali čisto zatrla rast in izraz vrednot, ki so nam svete. Slovenska kulturna akcija pa je povezala v svobodnem svetu živeče kulturne delavce, umetnike in znanstvenike in postala središče, ognjišče in vrh naše kulturne delavnosti. Njeni dosegi so trajne vrednosti in bodo posebno dragoceni, ko bodo mogli svobodno služiti zopet svobodnemu narodu.

Tem globlje hvaležni smo, ker vemo, da vsak uspeh zahteva izredno mero osebnih žrtv, vztrajnosti in ljubezni, ki vse premaga in vse pretrpi.

Za izvršni odbor SLS

Dr. Miha Krek

Dr. Ludovik Puš

odmevi

— Revija "Vera in dom", ki izhaja v Celovcu, je v svoji šesti številki objavila članek Antona Lipovška o petletnem delovanju Slovenske kulturne akcije.

— Prijatelj iz Kanade piše: "Triptih je težak, a lep za ponovno branje, Kociper predolg za krepak izraz, a me je pritegnil s posameznimi odlomki. Balantič je kos klasika, Glas pa že kar dobra zbirka orehov iz literarnih področij."

— "Naš tednik - Kronika", glasilo koroških Slovencev, objavlja v svoji številki z dne 11. junija 1959 podlistek o 3. številki Meddobja. Med drugim pravi:

"Ob prebiranju pravkar izšle 3. številke kulturne revije "Meddobje" 1959 človek kmalu spozna, da je ta zvezek nov dokument slovenskega kulturnega ustvarjanja najvišje kvalitete. Na 59 straneh drobnega tiska je izbrana

obrazi in obzorja

IZZA KULIS LITERARNEGA ODSEKA IN DELOVANJA

Izza kulis literarnega odseka bi mogel ugotoviti samo to, da je bil odsek kot združenje, društvo, zelo negativen, to se pravi: v sestankih in gojenju prijateljstva v smislu klubov ali "oštarijskih" omizij, ker se ni sestajal in se ne sestaja ter je celo odbojnik moral voliti pismeno in po pošti; ni pa bil negativen v prirejanju predavanj in v pisanju sploh.

Temu delu pa ste bili vedno priče vi in zato niso več kulise. Kot ste videli, teh predavanj ni zmanjkalo; problematike je dovolj, ali jo prinese čas z jubileji (Mickiewicz, Cankar, Balantič) ali z novimi dogodki, kakor zdaj ob Pasternaku; nekaj pade s filozofske problematike v literaturo (Dostojevski), tako da smo bili častno zastopani v vseh petih letih v nastopih pred vami in še upamo biti. Zato odsek ni negativen, ampak — kot firma — zelo pozitivna postavka v naših nastopih in posebej v pisanju za naš Glas, revije in knjige sploh, pa tudi dramske nastope, v kolikor se tiče teksta zanje. Vse to oskrbujejo člani odseka, literati, ki so tako najagilnejša skupina v okvirju Kulturne akcije. Saj je pisanje revij in izdajanje knjig nje glavni namen in celo bistveni.

— In zdaj še par besed o tem, kako je z njimi, ki pišejo in izdajajo knjige, kar tudi spada malo v ta okvir.

Hudo je v emigraciji biti slovenski literat in pisec knjig. Absolutno mora živeti dva človeka, delati za dva, prosti čas žrtvovati kulturnemu delu, večkrat tudi družinsko življenje, plačo pa dobiš manj kot za enega; da, v nevarnosti si celo, da te spode iz dobitne službe, kajti: če je kdo raztresen pri svojem "nepoklicnem poklicu", je gotovo literat, ki je z mislimi vse drugod. Pred sabo ima račune trdke, gleda pa visoko preko njih in premika osebe svoje povesti pred očmi. Ko mu pa knjiga izide iz tiska — pa lop! po njem njegovi "rojaki". "Kranjec moj mu osle kaže!" In skrivnost izza kulis literata je, da kljub temu še piše, še tiska in se potem zopet pridružuje. Največje hudo je, da slovenskemu literatu manjka časa, časa in denarja. Ali pa narobe: denarja; kajti če bi ga imel, bi si tudi čas kupil. Tako pa vem za pisatelja, ki je izdal pri nas veliko knjigo, da je od zgodnjega jutra do temnega večera v uradu, kjer ima opravka s trgovskimi prodajami, ponoči pa piše do dveh, do treh, ker mora pisati. (Pa to nisem jaz.) In potem, ko s tako muko dobro knjigo napiše in le-ta izide, pa jo sprejme molk... Veliko vere mora imeti tak pisatelj, da bo sploh še kaj napisal. Pa je moč ustvarjanja silnejša kot ovira razmer. In drugi pisatelj je delavec svedrov, ponoči pa piše in izdaja knjigo za knjigo, kot da meni, da ima državno podporo za pisanje povesti kot naši literati doma. Pa si jemlje zdravje, samo da piše. Nepoboljšljivi idealisti so ti literati — in na takem delu, garanju stoji naša Kulturna akcija. Nesreča je, da tisti, ki imajo talent, ne morejo živeti samo svojemu poklicu. Hudo pa je tudi, da tisti, ki bi lahko boljše uporabili svoj talent, trošijo tega za delo, ki ni tako pomembno, kakor bi lahko bilo. Je med nami človek, ki zna svetovni jezik v taki meri, da dobi nagraje akademij za njegovo lepoto, pa predstavlja mladinsko knjižico izpred stoletja, kot naše najuglednejše delo, namesto da bi segel po vrhovih in jih vrgel v svet. In ko sem mu omenil, naj prevede Majcnovega *Bogarja Mehase* je izrazil nekje, da sem mu hotel podtakniti spet neko svojo slabo knjigo pod novim psevdonimom. Ali ni hudo, da takšna sila nima višjega vpogleda v našo sodobnost in večjega merila za pomembnost kvalitete!

Kulturna akcija v svojih izdajah teži po najvišjih kvalitetah, ki jih emigracija more dati. Teži, poudarjam, dajala pa bo to in takšno, kakršno bo pač emigracija mogla ustvariti. Če hoče redno izdajati in biti aktivna — brez fondov kot smo — bo nujno postala izraz tako rasti kot upadka kulturne emigracije. Ali

— Afriška država Liberiya je ustanovila svobodno katoliško univerzo. Republika šteje poldrug milijon prebivalcev.

— Glasbena šola v Kranju je proslavila 50letnico svojega obstoja. Šola je bila del čitalnice,

ki je bila ustanovljena že 50 let prej. Letos je šola štela 296 učencev.

— Med slovenskimi kulturnimi delavci, pisatelji, pesniki in umetniki se mnogo razpravlja o tem, kako je zanimanje med ljudstvom zanje padlo. Včasih so ljudje per-

pa ne bo več tiskala. Zgodovino si dela s knjigami; te bodo pač dokumenti zmoglosti ustvarjalne sile pisateljev izven domovine. Ta pa se bo vila v krivulji, kakor se bodo rodili "geniji" in "pisatelji - občani" Če v vsem ne bo avantgarda, kakor bi želeli, da bi bila, ali vsaj v večini časa, bo pa pomenjala morda dobro domačo tradicijo, v najslabšem primeru pa kvaliteto druge sorte, se pravi na drugem področju: narodno kulturno dejanje, ki ima za emigracijo tudi posebno vrednost (mladinske knjige). In računati moramo, da starejši rod odмира (Novačan), zastaja, novi pa se ne poraja za pisanje v slovenščini, ampak za to delo verjetno že na drugem jezikovnem področju, kakor imamo zglede z Adamičem, (ki se ni rodil v emigraciji!). Komu bomo pisali in kdo še? Dokler imamo še komu pisati in so še, ki pišejo, moramo vzdržati.

In ob tej ugotovitvi si stavimo vprašanje: Ali naj pa morda ne vzdržimo, ker nimamo izrednih umetnikov? Ali naj prenehamo za kakšno leto, da se nam tak fenomen pojavi? Ali naj tiskamo tudi navadne pisatelje? Se pravi: naj počakamo z izdajanjem, da bi mogli tiskati samo Cankarje in Zupančiče? Ali pa naj rednost obranimo tudi s knjigami Pughjev in Golarjev, tu je problem, v katerem je več mnenj. Če bi imeli "narodni fond", kot ga imajo akademije, bi bil problem rešen: izhajali bi samo takrat, kadar bi dobili v tisk takšno do konca dozorelo delo na svojem področju, leposlovno ali znanstveno, glasbeno ali likovno. Tako pa smo odvisni od naročnikov, ki so povečini srednjega stanja in željni slovenskega branja, zato jim leposlovja ne smemo odtrgavati, zlasti še, ker iz njega izhaja naš vzdrževalni dohodek. Po nu nosti emigrantstva smo Akademija in smo Matica, Mohorjeva pa še ne, čeprav nam to očitajo in ni izključeno, da se bo bodočnost razvijala v njeno bližino, ali pa bomo morali seči po prevodih. Sem za prevode klasičnih pesniških del (n.p. Ajshila), za prozo ne čutimo potrebe, ker jo beremo v jeziku svojega okolja (špansko, angleško, francosko itd.).

Kljub vsemu pesimističnemu gledanju na razvoj literature v emigraciji pa imamo pisatelji za mejami nekaj, česar doma nimajo: svobodo. To je tisti živi vrelec, ki zamore tudi umira- oča življenje pogrti v nov razcvet, tista energija, ki poraja razkošne sončnice tudi na ledinah osata. Slovenska kulturna akcija varuje svobodo v ustvarjanju nad vse, zato toliko ustvarjalnih slogov, pa tudi različnih mnenj v delih gledanja na svet in dogodke. Skrivnost izza naših kulis je, kako bomo vzdržali v višinskem literarnem ustvarjanju, ki smo si ga postavili za ideal! In skrivnost izpred naših kulis: kako dolgo bo ostalo občinstvo z nami, nam dajalo bralno in gmotno pomoč, dajalo pobudo in smisel za našo aktivnost in delo sploh. Kajti pisatelj brez resno- nančnega dna občinstva je kot mrtva violina: izgubi smisel in vrednost. Če tega ni, je razumljivo, da se bo pisatelj sam postavil na polico zaprašenega nepoklicnega pridobitvenega dela in obesil pisateljsko pero na prvo pačevino. Tako bo končal še zadnji slovenski pisatelj v emigraciji, pa naj bo genij ali samo pišec. Zda j še živimo, celo z zagonom, ne vemo, kdaj bomo začeli "životariti", kdaj obupani odstopati z ustvarjalnega področja... Ge- nij sicer res lahko ustvarja, tudi če ima čas proti, lahko si sa- mozavestno potrkna na svojo silo: "So proti meni, ergo sum!", toda založba tega ne more. Zanj velja samo pravilo: "Z nami so, ergo — erimus!" Bomo, dokler imamo pisatelje in občinstvo in voljo po ustvarjanju in zavest po vzdrževanju ustvarjalnih energij na vseh področjih duha. Nikakor pa ne bi zaslužili usode — to je moja želja ob petletnem jubileju Slov. kulturne akcije! — da bi nam zmaterializirani falirani študent Dolef cinično zapel tragični nekrolog:

"Fuimos Troies, fuit Ilion!"

(Poročilo vodje literarnega odseka dr. Tineta Debeljaka.)

resa uživali poseben sloves. Isto bi hotel svobodno kaj povedati, pa je še danes pri drugih narodih, le v domovini tega storiti ne more. v Sloveniji se za umetnika in kul- — Razstavo svojih slikarskih turnega delavca zanimajo šele te- del sta v Gorici priredila mlada da j, če je kaj posebnega zagrešil slikarja Andrej Kosič in Jože Cej. in pride pred sodnijo. Splošno ugo- Listi so njun nastop pozdravili in tavlja jo, da je zanimanje padlo, jima želeli velik uspeh pri nadalj- ker je postal kulturni delavec na- njem delovanju. vaden uslužbenec režima. Kdor pa

bi hotel svobodno kaj povedati, pa je še danes pri drugih narodih, le v domovini tega storiti ne more. v Sloveniji se za umetnika in kul- — Razstavo svojih slikarskih turnega delavca zanimajo šele te- del sta v Gorici priredila mlada da j, če je kaj posebnega zagrešil slikarja Andrej Kosič in Jože Cej. in pride pred sodnijo. Splošno ugo- Listi so njun nastop pozdravili in tavlja jo, da je zanimanje padlo, jima želeli velik uspeh pri nadalj- ker je postal kulturni delavec na- njem delovanju. vaden uslužbenec režima. Kdor pa

žetev klenega zrna. Pavel Krajnik podaja duhovni preraz Pasternakovega romana "Dr. Živago", ki je v zvezi s poklonitvijo Nobelove nagrade... zbudil svetovno zanimanje in ogorčenje. Krajnikov prikaz se namerno vzdržuje vseh političnih in senzacionalnih prijemov, pač pa gre v globine te svojevrstne knjige... Robert Mazovec se kritično bavi z dvema slovenskima knjigama o Ameriki, ki sta izšli v Sloveniji... Zanimiv je prikaz nemške literature izpod peresa Alojzija Šuštarja. Pisan je z velikim literarnim in solidnim katoliško filozofskim znanjem, vendar pa z duhovno širino in spoštovanjem nazorov drugih, ki je dana samo svobodnim ljudem. Načelnega značaja je jasno dognano razmišljanje Ivana Ahčina o "Svobodi in demokraciji". Leposlovni del prinaša liriko Milene Šoukalove, Rafko Vodeb je pri- speval pesem o Kresnici; zanimiva tema, dr- zna soočenja, dognana misel, gladek in gibek verz. Valentin Humar je novo pesniško ime v Meddobju, vendar njegov "Večerni pogovor" razodeva dozorelost. Preseneča nova, a stili- stično povsem neoporečna raba jezika, ki kaže, da so izrazne možnosti jezika neizčrpne, ka- dar ima srce kaj povedati. Dve kratki, a iz- brušeni črtici Vinka Beličiča ter odlomek iz romana Ruda Jurčeca in ena zgodba Franka Bukviča kažejo, kako na široko je razpredeno danes slovensko ustvarjanje. Beličičevi fini, izbrušeni, a mehki črtici se odigravata v dru- žinskem domu v Trstu, Jurčecova psihološka ostra črtica (pero mu je secirni nož) se godi med Ljubljano in Buenos Airesom, Bukvičeva črtica pa v Združenih državah. Vladimir Kos je prispeval razmišljanje o pesniškem ustvar- janju, ki se mu je porodilo na Japonskem. Ob prebiranju tega zvezka "Meddobja" se člo- vek še bolj kot zave, da si resnični slovenski kulturni ustvarjalci niso v vsem tako daleč, kot bi izgledalo po političnih mejah in geograf- skih razdaljah. Ob "Meddobjih", ki gredo že v četrto leto, raste nov tip slovenskega kultur- nega delavca in izobrazenca. Po eni strani ima odprto oko v svet, v katerem se nahaja in bud- no sledi njegov razvoj in se ob njem usovršuje, obenem pa v svoji duši živi za slovenstvo. Re- vijo posebno toplo priporočamo koroškim slo- venskim izobražencem, kajti nudila jim bo obilne vire za notranjo obogatitev, obenem pa odpirala nova obzorja."

V PODORO SLOVENSKI KULTURNI AKCIJI

Pod tem naslovom bomo objavljali da- rove, ki nam jih pošiljajo prijatelji in za katere se vedno lepo priporočamo. Od maja tega leta do konca julija so darovali (v pezi):

č. g. Hlebš	240.—
č. g. Rott Jožef	60.—
č. g. Mejač Jože CM	1.000.—
Bivši študenti špitalske gim- nazije (za Zgod. atlas)	800.—
č. p. Ambrožič OFM	80.—
č. g. Anton Anžič	1.500.—
g. Jesih Maks	200.—
N. N.	340.—
Arh. Sulčič	640.—
N. N.	2.000.—
Dane Šerko	1.620.—

Vsem iskrena hvala!

doma in po svetu

— Svojo sedemdesetletnico je na Dunaju proslavil slovenski pianist Anton Trost. Med prvo in drugo svetovno vojno je bil Trost umetnik, ki je užival svetovni sloves. Do l. 1939 je živel na Dunaju. Nato se je vrnil v domovino in je postal rektor glasbene akademije v Ljubljani.

— Založba Sansoni v Florenci izdaja zbrana dela ruskega pisatelja Dostojevskega. Delo Ponižani in razžaljeni je prevedla v italijanščino Slovenka dr. Olga Trtnik, poročena Rosettini, uvod pa je napisal slavist Ettore Lo Gatto.

— Roman Cirila Kosmača Pomladni dan je izšel v angleščini. Izid dela spada v okvir dvanajst jugoslovanskih književnih del, ki bodo v organizaciji Zveze jugoslovanskih književnikov izšla v angleščini.

— Koncem junija je v Zagrebu nastopala ameriška pevka slovenskega porekla Alojzija Udovič, ki je prišla v Jugoslavijo po gostovanjih v Milanu in Florenci. V zagrebški Operi je nastopila v vlogah Toske in Magdalene v operi Andrea Chenier.

— Mariborsko gledališče je uprizorilo novo slovensko dramo, ki jo je napisal Ignac Kamenik: Postaja ob veliki cesti. Po vsebini je delo tragikomedija mladega izobraženca, ki pride v slovensko podeželsko mesto, kjer doživi polom. Delo je režiral Peter Malec.

— Francoska akademija znanosti in umetnosti je nagradila časopise, ki pišejo najlepšo francoščino. Zanimivo je, da ni prejel vodilne nagrade noben list, ki izhaja v Franciji. Najlepšo francoščino piše francoska dnevnik, ki izhajata v Kanadi in Avstraliji. Med listi, ki izhajajo v Franciji, se je na še dovolj častno mesto prerinil vodilni pariški dnevnik Le Monde.

— Najbolj kvarijo italijanščino radijske in televizijske oddaje, ugotavljajo italijanski kritiki. Ker zlasti televizijo gledajo in poslušajo dijaki in šolarji, so tem napake najbolj nevarne in mladina jih potem tudi najbolj širi. Listi pozivajo vlado, da naj zavaruje jezik pred radijem in televizijo.

— Pasternakov roman Doktor Živago je še vedno bestseller v New Yorku. Enako je tudi v Angliji, kjer so do sedaj prodali nad 300.000 izvodov. V začetku maja pa je v Londonu izšla še druga knjiga Pasternaka in sicer knjiga spominov na mladost. Ne ve se, kako je rokopis prišel iz Moskve. Pasternak ima v Londonu sestro.

— Lansko leto je nemška založba Eusslin & Laiblin izdala prevod mladinske knjige Francesca Bevka: Peter Klepec. Knjiga je imela izreden uspeh že v domovini, v Nemčiji pa je bila pri anketi vključena v 20 najboljših nemških in tujih del, ki so izšla v Nemčiji. Zaradi uspeha v Nemčiji prevajajo knjigo sedaj v danščino, švedščino, finščino, norveški, angleški in francoski jezik.

— Prvakinja ljubljanske drame Elvira Kraljeva je proslavila 40 letni jubilej delovanja na odru. Začela je najprej v Trstu, odkoder se je po letu 1918 umaknila v Maribor, kjer je bila dolga desetletja stebel slovenskega gledališča. Jubilej je proslavila z nastopom v Fischerjevi drami Prosti dan.

— Avstrijsko-srbski pisatelj Milo Dor je objavil svoj novi roman "Nichts als Erinnerung - Le spomin" in je delo kritika zelo dobro sprejela. Roman se dogaja pred vojno v Srbiji.

— Italija je dežela umetnosti. Založbe so priredile ankete, katere knjige ljudje največ kupujejo in najraje bero, in se je izkazalo, da 45 % ljudi kupuje knjige o umetnosti, 32,2 % literaturo in 22 % poljudno znanstvene knjige.

— V Zvezi sovjetskih pisateljev veje drug veter. Kar naenkrat so začeli razveljavljati izključitve nad tistimi, ki so se pregrešili nad linijo. Povabili niso nazaj v zvezo samo še Pasternaka, ker se ba je še ni dovolj spokoril.

— Ruski arheologi so v Turkestanu odkrili dobro ohranjen rokopis "Knjige kraljev" perzijskega pesnika Firduzija. Rokopis je star nad tisoč let.

— Poesia jugoslava contemporanea je naslov antologije jugoslovanske poezije, ki je izšla v Padovi. Med 55. pesniki zastopajo Slovence Gradnik, Župančič, Se-

že od Kopitarjevih časov sem velja pravilo, da bodi jezikoslovec zapisovalec, ne postavodajalec jezika. Kdor se tega ni držal, ni uspel, pa naj je imel tisočkrat prav, recimo oče Stanislav Škrabec. Breznik se je tega tako globoko zavedal, da so mu morali zaklicati, naj se vendar ne boji odločati. In še tako marsikaj od tistega, kar je odločil, ni obveljalo, ker je šel jezik svojo pot. Jezikoslovec more biti kvečjemu usmerjevalec. A usmerjal bo s poukom, s prepričevanjem, s članki, z razpravami, nikoli pa ne v Pravopisu. Knjižni jezik je umetno ustvarjeno narečje višje stopnje in razvoja mu ne določuje samo ljudski govor, marveč tudi raba priznanih pisateljev. Zatorej v njem ni in ne more biti dosledne enotnosti.

Dr. A. Bajec v knjižici Rast slovenskega knjižnega jezika, 1951 str. 19-20.

liškar, Vida Taufer, Kocbek, Klopčič, Vodušek Božo, Matej Bor in Kajuh.

— Leninova knjižnica v Leningradu je odkrila zanimiv rokopis žene Dostojevskega. Ana Dostojevska je pisala dnevnik in sicer v stenografiji. Pri tem pa je uporabljala še svoje posebne znake in je bila naloga razbrati, kaj so ti znaki pomenili. Stenogram obsega nad 300 strani in je torej sedaj odkrito veliko delo iz življenja in zgodovine velikega pisatelja, ki sicer zanj najbrž ni vedel, vendar bo za zgodovino ruske književnosti izredno pomemben vir proučevanja. Rokopis pripravljajo za tisk.

— Slovenski znanstvenik dr. Jože Velikonja sodeluje s posebno razpravo v lanskim decembrski številki letopisa ameriških geografov. Napisal je študijo o preseljevanju prebivalstva v Evropi po drugi svetovni vojni. V glavnem je zajel pomikanje beguncev z Vzhoda proti Zahodu. Pisec se naslanja na angleške, francoske in tudi nemške vire.

— Tržaška revija za srednješolce Literarne vaje je proslavila svojo deseto obletnico. Vzgojila je že lepo število pisateljev in pesnikov, ki se oglašajo že v drugih revijah.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejia FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.